

TÜRK-İŞ'İN 62 YIL ÖNCE ASGARI ÜCRET TALEBİ

18 Aralık 2021

Yıldırım Koç

2022 yılında uygulanacak asgari ücret, Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun oybirliğiyle aldığı kararla belirlendi ve 17 Aralık günü açıklandı. Ancak vergi muafiyetinin nasıl uygulanacağı konusunda, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Bilgin'in yaptığı açıklama ile TBMM Başkanlığı'na aynı gün sunulan kanun teklifi arasında önemli farklılıklar var. Ortalık henüz toz duman vaziyette. Bakalım kanun teklifi TBMM komisyonlarında ve genel kurulunda değiştirilecek ve belirsizlikler giderilecek mi. Ancak bundan sonra gelişmelere ilişkin sağlıklı değerlendirmeler yapabilmek mümkün olacak. Gözüken tablo öyle pek iç açıcı değil. Ne yazık ki, işyerlerinde önemli sorunlar yaşanacağı benziyor.

Bu vesileyle Türk-İş'in 62 yıl önce asgari ücret konusundaki taleplerini hatırlatmakta yarar görüyorum.

1959 yılında Türk-İş'in genel başkanı, Adnan Menderes'in yakın arkadaşı Nuri Beşer idi. Türk-İş Mümessiller Heyeti 20-22 Mayıs 1959 günleri Ankara'da İşçi Sigortaları Kurumu Genel Müdürlük salonunda toplandı. Yönetim Kurulu, Mümessiller Heyeti toplantısına 26 sayfalık bir rapor sundu. Bu raporun tümünü ilgililere sunuyorum: <https://www.yildirimkoc.com.tr/usrfile/1639166406b.pdf>

Raporda asgari ücrete ilişkin şu tespit ve talepler yer alıyordu:

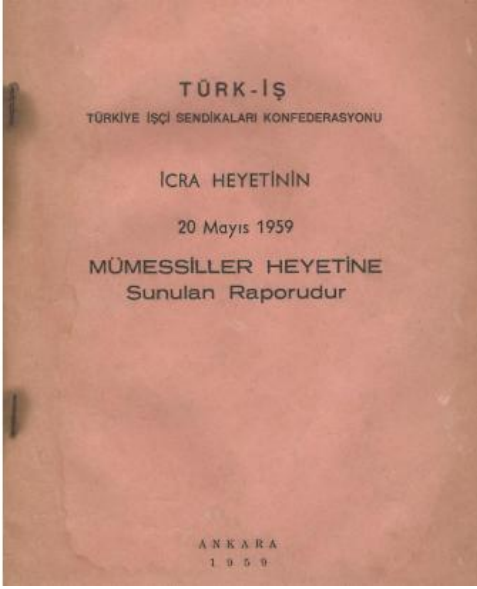
"Türk-İş'in teşebbüsleri arasında yer alanlardan birisi de asgari ücretlerin tesbiti ile ilgili olmuştur. 27.1.1959'da Çalışma Bakanlığı'na gönderdiğimiz bir yazıda üç nokta üzerinde durulmuştur.

"1. Asgari ücretler tesbit edilirken 16 yaşından küçük olanlar için ayrı, 16 yaşından büyük olanlar için ayrı bir ölçüye lüzum yoktur.

"2. Mahalli asgari ücretleri tesbit komisyonları kararları, bu kararlara itirazları tetkik eden Bakanlar Kurulunca esaslı bir incelemeye tabi tutularak, gerekirse işçi lehine değiştirilmelidir.

"3. Yükselen hayat seviyesine göre Yüksek Hakem Kurulunca işçi ücretlerine zam verilmekte olduğundan, asgari ücretleri tesbit komisyonları, daha önce tesbit ettikleri asgari ücretleri yükseltecek şekilde yeniden toplanmalıdır.

"Gerçek odur ki; asgari ücretleri tesbit yönetmeliği sendikalarımızın bugün savunmasını yaptıkları teze ve belirtilen ihtiyaca cevap verecek değerdedir. Yani, asgari ücretler tesbit edilirken işçilerin geçinme şartları hayat endeksine göre ve medeni ihtiyaçlar gözetilerek tayin edilmelidir. Oysaki komisyonlar, yönetmeliğin gaye ve maksadına aykırı miktarlar tesbit etmektedir. Kaldı ki asgari ücretler tesbit edilirken kıdemli ve vasıflı işçilerin ücret seviyelerinde zaruri bir yükseltme yaptırılmadığından asgari ücretler çoğu yerde azami ücret vasfını taşımaktadır. Bu ise çalışan insanların haklarının kaybına yol açmaktadır. İsteğimiz, bütün şehirlerde, bütün işkollarında asgari ücretlerin yönetmelik ruhuna uygun şekilde yeniden tesbitidir. Esasen Konfederasyonumuz asgari ücret tesbiti sisteminin ıslahı zaruretine kânidir. Ücretler reel hayat şartlarına uydurulmalı, oynak merdiven sistemi mutlaka denlenmelidir. Yoksa çeşitli sebeplerle fiat artışı karşısında işçi ücretlerinin yerinde saymasından biz işçiler geçici zararlar görmeye kalmayız, aynı zamanda Memleketin en verimli sınıfı sosyal adaletin kurulmaması yüzünden sıhhi ve ahlaki büyük kayıplara uğrar. Toptan eşya fiatları ve geçinme endeksleri 1948 yılında 100 kabul edildiği zaman 1957'ye doğru yükselmiş toptan eşya fiatlarında 170'e çıkmış, son para ayarlamasından sonra durum çok daha değişmiştir. Fiat yükselmeleri yanında işçi ücretleri pek bodur kalmıştır. Eğer biz geçinme endekslerine göre değişen

iŒçi ücretlerini mümkün kılacak ‘oynak merdiven’ sistemini Memleketimize getirebilirsek, asgari ücretlerin tesbiti ile karŒımıza çıkan çeŒitli aksaklıkların önlenebileceği kanaatındayız.” (s.6-7)

“Memleketimizin hemen hemen her vilayetinde geçim şartları birdir. Ticaret Vekaletince ilan edilen fiat endeksleri bize bu inancı vermektedir. (...) Bunun memleket ölçüsünde aynı seviyede olması ve ücret tesbitinde çalışan işçinin fert olarak ele alınmayıp en az üç kişilik aile efradının nazarı dikkate alınmasında zaruret vardır.” (s.19)